

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.
Ček rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 5 Din
za inozemstvo 30 Din, začasno 7 Din
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)Oglasi: prostor 1x87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 5D.Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., šte. 43.

Četrtekova številka »Napreja«
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetско-delavske zveze.

Stane letno 48 Din, — mesečno 4 Din.

Zgodovina, politika in umazanost.

Dr. Lončar pravi neke o Kreku, da je vedel, da je politika umazana. Ne le Krek in Lončar, tudi drugi buržuji mislijo tako. Proletarci tudi. Toda proletarci se zato še ne marajo obrniti od politike, kakor se je Lončar, ampak hočejo poskrbeti, da bo politika prav tako čista, kakor je zgodovina.

Med politiko in zgodovino ni mnogo razločka, menda samo v času. Politika je zgodovina sedanjosti, zgodovina je politika preteklosti. V preteklosti pa zgodovina ni bila nič manj umazana, nego je dandanes. Kaj jo je izčistilo, da se zgodovinarji ne boje baviti se z njo?

Resnica je tisti čistilec. Resnica je pa prišla na dan s tem, da so bili objavljeni vsi politični akti, ne samo tisti, ki so jih demagogi pisali za javnost in jih zato zavili v laž, ampak tudi tisti, ki so jih pisali za svoje prijatelje in zapornike.

Socialisti zahtevamo, naj se vsa politika vrši javno, da ne bo nič tajnih, nič zasebnih, nič zaupnih aktov. To zahtevamo zato, ker vemo, da postane na ta način tudi politika tako čista, kakor je zgodovina.

Naši nasprotniki so vsi proti javnosti. Do pred kratkim smo imeli nasprotnike javnosti še tudi v naših vrstah. Enega hočemo danes pokazati v luči zgodovine, čeprav zgodovine sedanjosti.

Mariborsko delavstvo bi se prav tako rado zedinilo v močno, veliko stranko, kakor delavstvo po drugod — toda Golouhi, Nahtigali in Bahun mu branijo, ker imajo vse organizacijsko poslovanje v rokah. Toda delavstvo zna tudi samo misliti in je že mnogokrat spoznalo za prav, da je treba zedinjenja preko teh glav, in sicer zedinjenja z organizacijami, ne zopet s kakšnimi drugimi glavami. To pa so znali vselej prepričati Golouhi itd. s tem, da tolažijo to delavstvo z zedinjenjem, ki bo itak jutri ali pojutrišnjem izvršeno, še malo počakajte pa bo vse dobro.

Tak položaj je bil že večkrat, posebno pa lansko jesen, ko je delavstvo zahtevalo, naj se tudi mariborske organizacije udeležijo našega kongresa v januarju in da naj v ta namen začno obračunavati po pravilniku. Ko je nasprotnikom pravilnika tekla na ta način že voda v grlo, so porabili mandatske mahinacije dr. Koruna za dokaz, da je naša stranka že itak pri koncu in da se že vdaja ter da je že poslala v Maribor odposlanca, ki je Mariborčanom obljubil tako velike koncesije, kakor niti oni sami niso pričakovali: Bernotovo glavo in »Naprej«. Če »Naprej« to obljublja, pride gotovo do zedinjenja, potem res ni treba nič več skrbeti. Bahun je hotel s to vestjo pridobiti tudi s. Barago za Golouhovo politiko. Toda izpodletelo mu je. S. Baraga se je obrnil na tajništvo s protestom: »Kdo je bil tisti odposlanec? Kar delate, delajte javno, da bomo tudi zaupniki po deželi vedeli, kaj se godi, ne pa da izvemo tako stvar prepozno, ko nam jo že nasprotniki prinesejo na krožniku in mi jim ne znamo odgovoriti«. Ker v sejah odgovornih odborov ni bilo nikdar govora o kakšnih koncesijah, še manj pa o kakšnem odposlancu, je bil Baragov protest objavljen v »Napreju« 21. dec. 1922., češ, oglasite se, kdor kaj ve! Nato sta se oglasila dva jurista. G. Uratnik je izjavil v »Napreju« 28. dec. 1921. [uvodnik], »da za poročevalce in zaupnike z žensko klepetavo naturo, ki poročajo o koncesijah itd., ne prevzame nobene odgovornosti.« To se pravi, da smatra vse skupaj za čenčanje in laž. Drugi jurist, dr. Korun, je pa prišel lepo v tajništvo povedat, da je on tisti odposlanec, da se pa ni izdajal za odposlanca, ampak da je zastopal le svoje osebno mnenje. Ko ga je tajnik s. Bernot opozoril, kako da more on, ki pozna Golouha, iti k temu Golouhu in mu — čeprav kot oseba — ponujati Bernotovo glavo, ki jo tudi pozna, pa od povsem druge strani, takrat je dr. Korun izjavil, da pozna in obsoja Golouha še vse drugače, toda za zedinjenje proletariata so pač potrebne žrtve.

Kako zabavno je vse to! Dr. Korun, ki o Bernotu ne ve ničesar slabega, samo to, da za politiko ni, ker je prepošten, gre v Maribor in prodaja tam na lastno pest Bernotovo glavo in strankin dnevnik »Naprej«, hoteč si na ta način zagotoviti mandat in vse to barantanje dela ne z mariborsko organizacijo, ampak z ljudmi Golouhove in Grčarjeve baže! In pri vsem tem pravi, da je socialist! I kaj — saj tudi Šušteršič pravi, da je kristjan.

Uratnik pa je izjavil o svojem uvodniku z 28. dec., da ga je dal dr. Korunu prečitati in da se

je ta z njim popolnoma strinjal. To se pravi, da Korun ni imel korajže priznati Uratniku to, kar je priznal v tajništvu, ampak je pustil, da se je Uratnik s svojo pripombo o klepetavih naturah nesmrtno blamiral. V opombi smo takrat povedali, da se bosta ta dva jurista sešla na kongresu s tisto klepetavo naturo, in res je bilo tako. S. Baraga jima je dokazal, da ni klepetav. G. Uratnik je smatral pri tej priliki za najpametnejše, če o klepetavih naturah molči, Korun je pa plesal kakor slon med jajci, [poglej poročilo o strankinem zboru v »Napreju« 2. in 4. febr. in Korunovo »Pojasnilo« v »Napreju« 6. febr. 1923.] Skrival se je za izjavo, češ, tik pred strankinim zborom se je prepričal, da bi s padcem sodr. Bernota stranki mnogo škodovali, ker bi potem mnogo zaupnikov odreklo sodelovanje. Tudi mariborski tisk je molčal in niti Bahun se še ni oglašil pri s. Baragi. Tudi o »Napreju« nismo zvedeli drugega, nego to, da je dr. Korun že takrat pripravljaj pot za poznejši korunovski razvoj pri delniški družbi »Ljudske tiskarne«, ki ima svojo tiskarno v Mariboru.

Pač pa smo po kongresu, ki je dal tajniku sijajno zadoščenje s ponovno izvolitvijo [44 proti 4 glasovom pri tajnem glasovanju], čitali Korunovo okrožnico [»Naprej« 22. febr.], v kateri zopet ni bilo nič drugega nego: Bernota proč! Tudi Uratnik je podpisal to okrožnico in s tem dokazal, kako razume razloček med osebnim in stvarnim bojem. Gorjanec bi rekel fuj, in mi smo že večkrat pokazali, da smo rajši gorjanci nego šleve.

Ves spor med kapitalizmom in socializmom za razmere na kršćansko katoliškem Slovenskem je označen s Korunovo izjavo: »Blatenja omajajo v ljudeh vero. Masa ne zna ločiti dobro od slabega« [»Naprej« 2. febr. 1923.]. Ta izjava je dokaz njegove klerikalne morale. Kristjani morajo verjeti v enakost vseh ljudi, klerikalci pa — ker so kapitalisti — zahtevajo, naj masa slepo veruje svojim pastirjem. Tudi socialisti morajo verjeti v enakost vseh ljudi, Korun in njegovi demagogi pa — ker so kapitalisti — zahtevajo, naj masa slepo veruje svojim demagogom. Klerikalni pastirji in lažisocialistični demagogi se rede in grabijo kapital na svoje kupe, masa ovčic naj pa potrpežljivo čaka na nebesa ali pa na zedinjenje volkov in ovac. Seveda takega zedinjenja ni in ga ne bo, prav tako, kakor ne bo nebes.

Zato socialisti, kadar srečamo volka, prav nič ne vprašamo, ali je kristjan ali žid, ampak mu zobe preštejemo. Tudi s socialističnimi volkovi smo in bomo tako delali in povedali bomo javno, kakšne zobe imajo in kako grizejo. Če bo kak volk smatral to za blatenje, nam je vse eno, njegova stvar je, da si bodisi izruje volčje zobe, bodisi sleče ovčjo kožo. Naša masa je izgubila vero zato, ker je našla med seboj preveč volkov, ne pa zato, ker se je naučila, da tem volkovom zobe prešteva. To je sicer res, da je treba razločevati med zavedno in nezavedno maso, toda na T. Kristjana se ne jeze samo zavedni, ampak tudi nezavedni. Seveda zobe znajo pa samo zavedni prešteti.

Še bolj klerikalna je pa druga stran te Korunove izjave, da namreč on sam res veruje, da bo z blatenjem omajal v ljudeh vero! In ker to veruje, tudi pridno izvaja, pa ne blatenje, ki bi bilo podobno preštevanju zob, ampak tisto blatenje, ki je zmožno poštemu človeku vzeti dobro ime pri vseh, ki ne poznajo položaja. Sam se sicer kot prebrisan advokat skriva za hrbet plačanega reveža Golmajerja, ampak mi in vsa socialistična javnost ve, da ste vi, g. dr. Korun, vodja tistih »zedinjevalcev«, ki pišejo in izdajajo »Socialista«, in vas osebno delamo odgovornega za to politično lopovstvo prve vrste. Če vas ni sram, upamo, da bo sram advokatsko zbornico! Celotno med roparji in tatovi velja zahrbtno napadanje za nečastno.

Pri vsem tem pa imajo ti ljudje drzno čelo stopiti pred proletariata in trditi, da je »Naprej« kriv razdora, ker preveč napada. Ugotavljamo znova, da nismo nikdar nikogar napadali brez navedbe dejstev. To in to je naredil, zraven smo pa tudi povedali njegovo ime, tako da se je lahko branil. Pa se ni branil, ker smo pisali resnico, če se je pa branil, je dobil od sodišča potrjeno, da je res. Vaš »Socialist« pa napada brez navedbe pravega dejanja in tudi brez imena, s samimi namigavanji, kakor pravi

revolveržurnal. Enako dela »Volksstimme«, ki je tudi vaše gore list.

Naročnike prosimo oprostjenja, da jim s takimi članki jemljemo prostor, ki ga imamo itak malo. Tudi Bernotu naj oprostite, da je moral pisati o sebi. Socializem ni prav nič odvisen od ene osebe! Če je pa tako nesramno napaden strankin tajnik z namenom ubiti stranko, se mora braniti, drugače ne bo nikdar konca teh prerekanj.

Tragedija prodanega rodu.

V času, ko ljudstvu v Jugoslaviji samo še to manjka, da pričnejo proti njemu postopati s klavniškimi manirami, so našemu življu v zaslednem ozemlju odvzeli zadnjo pravičico. Italijani so podrli samostojnost njegovega pouka. Letos so izročili prve razrede ljudskih šol laškimi učiteljem, prihodnje leto pridejo drugi razredi na vrsto in tako dalje, dokler ne bo vsega konec. Jugoslovansko učiteljstvo mečejo v tropih na cesto, brez vsake odškodnine. Pretresljivo je bilo brati pred dnevi v tržaški »Edinosti«, ko je pozvala ljudstvo, naj ne pusti reveža učitelja s praznimi rokami od vrat, če pride k njemu — berač!

Komaj si moremo predstavljati, kako je udarjen s to kanibalsko odredbo »odrešeni« rod in kako trpi pod vedno novimi in vedno hujšimi zatiralnimi poskusi. Pa enako trpi tudi laško prebivalstvo iz proletarskega sloja, v kolikor ne vstopa zares ali na videz v fašistovske organizacije, da si zasigura vsaj golo življenje; in v kolikor se s slovanskim proletarskim življenjem vred ne izseljuje iz dežele, nad katero se poskuša »2000letna nacionalna kultura« z dozdaj neznanimi hunizmi. Fašizem ne dela dosti razlike med proletariatom enega ali drugega jezika, da si je pa slovanskega še posebej na piko vzel, ni nič neumljivega. Le nacionalni moment odpade za laško delavstvo, socialno in moralno pa osrečuje Mussolini vse enako. Majhen odsev tega osrečevanja se nam zasveti, če preberemo n. pr., kar piše ena zadnjih »Novih dob« list, ki ga urejujejo slovenski fašistovski uskokci v Gorici. Govori o tem, kako da se naš življ v hitrem tempu asimilira onemu, ki ga importirajo iz matere Italije, pa navede kot razveseljiv dokaz k temu veliko število »otrok ljubezni«, nezakonskih otrok laškega vojaka s slovanskim dekletom! Takih cinčnih izjav bi v 20. stoletju ne izustil niti razbojnik, nacionalistična hiperkultura in klečeplazstvo, podpirano po vatikanskih Kristusovih naslednikih, pa se jih ne sramuje.

Narod trpi, narod protestira, pri takem sistemu pa sami protesti nič ne zaležejo. Tisti, ki ga zatirajo, imajo vse v rokah, vlado, bajonet, ricinovo olje, bencin in dovolj utrjeno kožo, da se ji nič ne pozna, če ima en greh več ali manj. In tudi take učenjake imajo, kakor je »filozof« in prosvetni minister Gentili, ki so pripravljeni za nekaj denarja prodajati za resnico frazo, da je znanost za to na svetu, da pride samo Mussolinijevo komitaštvo do veljave, vse drugo naj pa peklo vzame.

To še ni najbolj umazano, ker današnja družba dovoljuje, da sme en človek v svojo korist pritiskati na drugega človeka. Umazano pa je pred poštemimi ljudmi preko vseh mej, da onemogočajo vsak enotni in pametni odpor proti nasilju taki elementi, ki so se od znotraj sami poklicali, da ta odpor vodijo. Primorski voditelji klerikalne in napredne baže se koljejo med seboj, kdo bo nosil zvonec prvenstva, kdo se bo edini uveljavil kot odrešenik brezpravne mase. V uvodniku zadnjega »Ljudskega glasu« smo obširneje načeli ta problem. Primorska nam daje dokaz, da smo sodili o voditeljstvu še vse premalo trdo. Klerikalci, njim na čelu znani duhovnik Šček, so si na Goriškem tisto žalostno kruhoborsko prvenstvo že priborili. Iz osvojenih narodnih institucij [politično društvo »Edinost«] izključujejo vse, ki bi jim utegnili delati konkurenco. Te dni so z javnim oklicem skušali braniti te smrdljive afere pod pretezo, da je treba narod »etično« dvigniti v znamenju krščanstva, tisti narod, ki je po svojem trpljenju in morali še vedno neskončno zvišen nad vsakim teh voditeljskih volkov! Ker če bi tak ne bil, če bi ne bilo primorsko ljudstvo do dna dobro, predobro, bi

jih raztreščilo ob najbližji skali. Tako so vsa struktura, pa naj se imenujejo s Kristovim ali Antikristovim imenom, za prava nacionalna stremiljenja čisto navadna kuga. V najobupnejših časih jim gre najprvo za osebna prvenstva in dobičke, potem šele pride drugo na vrsto — tudi zaradi dobička. Edino zaradi takih notranjih umazanosti se utegnejo stvari tam doli že jutri prav grdo končati. Ker vse mlatenje od zunaj daje na znotraj zdravemu organizmu le še večjo odpornost, tem večjo moč, ljudski organizem pa, ki se hoče sam razkrojiti od zgoraj navzdol, segnijo v potujčevanju, demoralizaciji in bedi popolnoma. Bacili, ki se redijo v njem od nje, si potem že drugod poiščejo primerne terišča.

Pomoč od znotraj in sicer od zgor torej odreka. Kaj pa pomoč od zunaj? Te primorsko ljudstvo nič več ne pričakuje. Treba govoriti s preprostim človekom — in to je vendar narod, ne pa njegovi voditelji in tisti rodoljubni gospodje in narodne dame, ki predstavljajo in paradiro v osvobojeni Jugoslaviji zaslužene brate, gospodje, ki se jim dobro godi in zbujajo zato usmiljenje pri istotaki gospodi na tej strani. S preprostim človekom je treba govoriti, ki pride k nam, pa vidi, da je tukaj zanj isti križ kakor tam doli. Draginja je še hujša, brezposelnost narašča, davki bi ga trli na isti način, osebno in družabno svobodo bi mu militarizem in cerkev prav tako kradla kakor v Fašistiji. Če imaš prepričanje, ki ni v skladu z oficialnim, te bodo prav tako terorizirali kakor tam. Počakajmo, naj se kača balkanizem vsa priplazi tudi do nas, pa te bodo prav tako batinali, streljali, obešali in zapirali kakor v Italiji — ali pa v Macedoniji. Ali nas niso morda še nič streljali? Korupcija se redi od ljudskih žuljev v isti meri, ampak prav v isti meri kakor pod Mussolinijem. Kdo bi potem pričakoval in si želel, da ga pride en križ odrešiti drugega? Mislite, da je ljudstvo tako bedasto? Zakaj smo izgubili Koroško? Sama nacionalna fraza ne zaleže nič, kvečjemu pri „inteligentu“. Toda zaslužena inteligenca, kolikor je je, govori danes o jugoslovanski pomoči tudi z roganjem in bo utegnila govoriti še bolj. Ne bodimo mi tako bedasti, da bi zapirali pred temi dejstvi oči! Kakšna pomoč pa je to, če se enkrat, dvakrat na leto ali pa magari vsak dan zacedijo vsi meščanski listi solzavih člankov za „izgubljenimi brati“ — brez hujših posledic? Ali je morda to pomoč, če pozove Orjuna vsak teden enkrat jugoslovansko javnost na „auf biks!“ proti „prokletim tujcem“ — brez izjeme seveda, ker naši tepci ne vidijo, da 80% teh tujcev prav tako preklinja jarem nad seboj kakor ga mi!? Če pozove torej na „auf biks“, nato pretepe kakega — domačina!? Ali je v tem rešitev, če se hodijo mladiči na triglavske vrhove obstreljavati iz daljave 2000 m in prepleškajo Aljažev stolp z narodnimi barvami? Če prirejajo razne odreševalne matice tombole in zabavne večere, ker brez vina, plesa in cirkusa baje ni mogoče doseči kaj za brate? Če se nobena beograjska vlada brez razlike nikoli ne zgane, da bi vsaj z diplomatsko intervencijo izsilila od raznih Mussolinijev in Seiplov spoštovanje do naših manjšin v tujini? Če se nasprotno te vlade povsem očitno pogajajo in trgujejo z nosilci tega razbojniškega sistema nad našim življenjem in jih povablajo na fine večerjice? Prokleta taka pomoč in prokleti pajaci, ki žonglirajo na idealih in na frazah namesto na vrveh!

Ljudstvo preko meje pa pajcem danes nič več ne ploska. Ne upa pomoči od nikoder. Od nas najmanj. Svojih požrešnih popov in advokatov pa se bo znalo tudi odrešiti, če mu je kaj od tega, da se ohrani. In do tega mu je. Tako bo moralo priti logično do samopomoči od spodaj, do organizacije pod kontrolo vseh, ne samo posameznikov. Ali pa bo propadlo. In ne bo to njegova sramota, temveč naša sramota. Naša dvojna sramota, ker eno nosimo že sedaj.

Razno.

Dva pesnika. Golouha Mariborčani ne marajo, zato se bo zopet preselil nazaj v Ljubljano, da bo pomagal Strokovni komisiji postaviti nepolitično tajništvo politične stranke, ki mora izginiti iz advokatske pisarne, če hoče naloviti kaj kalinov. Morebiti bo prevzel tudi odgovorno uredništvo „Socialista“, ker se kovinarjem že preumumno zdi, da sedi na tem mestu njih tajnik Golmajer. Ker se pa tudi že skoro vsem strokovničarjem preumumno zdi, da dela strokovna komisija samo politično tlako dr. Korunu, namesto da bi delala tisto, za kar je plačana, zato bodo posadili Golouha morebiti tudi v kak drug prostor, ne baš v Šelénburgovo ul. 6. Morebiti bo na ta način mogoče komandirati Mariborčane zopet iz Ljubljane, ko se iz Maribora niso dali.

G. Uratnik je torej zelo trden v svojih nazorih, po katerih se da na eni strani z denarjem, na drugi pa s frazami jezičnih in kakor slama gorečih demagogov spraviti skupaj delavsko stranko. Večkrat ga je Golouh že ukanil, zdaj pa upa, da ga ne bo več, ker ga bo z denarjem „Ljudske tiskarne“ držal na vrvi. Pa kakor se je že, tako se bo še zmočil, nezvesti ljudje tudi zaradi denarja ne bodo postali zvesti. Sicer pa opozarjamo g. Uratnika še na nekega drugega moža, ki je brez posla, pa zna še boljše sukati pero nego Golouh in tudi v govoru bo znal frazariti, ko odraste, kajti že zdaj se je znal na pamet naučiti precej dolgih govorov. Mislimo g. Podbevška, ki ga je g. Uratnik spravil k „Napreju“, čeprav je strankin tajnik svaril, češ, kdor je bil včeraj prerok klerikalizma, ne more postati čez noč prerok socializma, tak prehod potrebuje daljše dobe, pri frazarjih pa sploh ni mogoč, ker včeraj niso bili zares klerikalci zdaj ne bodo zares socialisti. In da je Podbevšek frazar in še celo puhel, to je dokazal dovolj očitno („Človek z bombami“). Pa ni nič pomagalo. Uratnik je dejal: „Podbevšek ima za seboj vse mlade umetnike in vse te bomo pritegnili za njim!“ Ko smo se upirali, da bi bili žalostni umetniki tisti, ki bi capljali za Podbevškovim iskanjem zunanjega efekta, smo dobili odgovor, da umetnosti ne razumemo. Vidi se, da smo vendarle nekaj razumeli. Kje je zdaj tista umetniška mladina? Vse bombe in rakete so pogasile, ostal je le koritar, za koritarjem pa niti v lastni stranki ne gre mladina rada, kaj še, da bi se z njim selila iz stranke v stranko! Ker je pa res, da zna Podbevšek dobro prepisovati, in tudi tuje fraze za svoje prodajati, ne bi bilo napačno, če ga sprejmejo v enotno fronto upravnih svetnikov „Ljudske tiskarne“. Samo v Maribor morajo prej sporočiti, da Podbevšek ni bil nikdar „Bernotovec“, ampak da ga je privedel v „Naprej“ stari Mlinar na priporočilo g. Uratnika proti volji s. Bernota. Ne gre namreč, da bi „Volksstimme“ napadala Podbevška, ki je njene gore list in ki ima vse zmožnosti, da postane dr. Korunova desna roka. Celjski Koren ga sicer ne mara, pa če se je omeščal glede Čebularja, tudi proti Podbevšku ne bo.

Še en pesnik. Na neki konferenci — zdi se mi, da je bila to tista okrožna konferenca v Celju, ki je s soglasnim sklepom odklonila zahtevo mariborskih Golouhovcev, ki so hoteli imeti svoj poseben list in so ga potem tudi res proti sklepu izdali kot „Enakost“ — na tisti konferenci je nekdo iz Savinjske doline prav po pesniško hotel skrajšati debato takole: „Prepeluh, Golouh, požeruh, sploh vse na uh — je od muh“. Vse se je smejalo. Čeprav je bil Prepeluh takrat že politično mrtev in tudi sicer ne more končnica človekovega imena odločevati o njegovem značaju, vendar je bila debata s tem res zaključena, ker so imeli Golouha vsi že dovolj, celo Mariborčani so se branili njegovega vodstva. Tako je Savinjec zadel razpoloženje zbora z inproviziranimi verzi, čeprav se ni izdajal za pesnika. Zadnjič sem pa čital v „Socialistu“ [18. X.] izjavo tega moža, da je zašel že tudi med Golouhovce. Kako naj si to razlagam? I tako, kakor smo v naslovu povedali. Še en pesnik je nekje, samo da ne vemo, ali je ta Savinjec, ali pa tisti možakar iz Celja, ki je Savinjec pod to izjavo podpisal...

Šele zdaj ste povedali pravo besedo! „Mi hočemo stare organizacije in staro moč“. Tako piše „Socialist“ in prav nič ga ni sram očitati nam komunizem, zato, ker tistih starih organizacij ne maramo in ker še posebe ne maramo, da bi v takih organizacijah po starem imeli razni Kristanovi plačanci tako moč, kakršno je imel svojega časa Tone Kristan.

Poglejmo malo, kakšne so bile tiste stare organizacije, ki si jih danes tako želi dr. Korun in gospodje okoli konsuma, bolniške blagajne in Strokovne komisije.

Socialistična stranka je bila popolnoma v rokah posameznikov. Politične organizacije so bile samo na papirju, volilce so dajale strokovne organizacije, denar pa gospodarske (konsumi). Na kongresih so imeli vladarji konsumov odločilno moč, ker brez njih stranka ni imela denarja. Etbin Kristan, ki je bil idejni vodja, je bil gmotno vedno odvisen od Toneta Kristana, ki je imel v zvezi s Čobalom v rokah vse konsume. V strokovnih organizacijah so pa vladali pijanci. Kar Svetka vprašajte, zakaj je šel po prevratu med komuniste, čeprav so delali tajno in s tujim denarjem [Bela Kun je pošiljal, pa ne malo!] Takrat je Svetek precej jasno gledal, tako, da je čutil potrebo vstopiti v politično organizacijo, ko je dosegel čast biti njen odbornik. Toliko proletarske morale je bilo v njem, da ni maral biti odbornik, ne da bi bil član. Pri sejah se je potem precej naučil od nekega preroka, postal je celo predsednik Strokovne komisije. Ko je pa po 4 letih mislil, da zna že več nego ta prerok, je sklenil, da mora iti pouk pri drugih proletarcih hitreje nego pri njem, začel je iz predsedniškega mesta s palico učiti. Ko delavci palice niso hoteli, je izjavil, da so gumpci, da sploh nikdar nič ne bo iz njih in da je vera v zmago socializma neumnost; neumen je tudi tisti prerok in poslušal ga je samo zato, ker je imel oči zašite, zdaj so mu jih pa juristi odšili. Če bi imel prerok denar, kakor ga je imel Bela Kun, bi se šel z njim, tako pa — — — Nadalje se je razvijala Svetkova logika takole: Dela naj vol, ki ima 4 noge! Da je Korun intrigant, je že res, ampak vendar, ali ni bolj pametno, da goljufa z nami druge, kakor pa da bi šel k drugim in bi onim pomagal goljufati nas? Kocmur ima prav, ko pravi, da s poštenostjo nikamor ne prideš. Tako je postal Svetek pristaš starih organizacij.

Mi pa vemo, da se z goljufijo svet ne da odrešiti. Kapitalist živi dobro, če dela zanj 99 delavcev, teh 99 delavcev bo pa proketo slabo živelo, če bo delal zanje en sam kapitalist. Zato zbiramo delavce, ki res delajo in ki hočejo svoje braniti, tuje pa pri miru pustiti. In s pomočjo javnih računov smo dosegli, da smo letni deficit znižali z 250.000 Din na 125.000 Din [1921] in na 64.000 Din [1922], v prvem polletju 1923 pa ga že nismo imeli nič več, čeprav so nam organizacije razbijali in proti „Napreju“ že 5 „socialističnih“ listov ustanovili [brez neodvisnih in drugih], konsum pa nam niti inserata ni več privoščil, dočim je za Kristanove volitve l. 1920 dal kar četrtilijona kron. Kdor te številke premišljuje, ta ve, kako se bliža zmaga delavcev, zato drži z nami, če je delavec, in zato dela z vsemi štirimi proti nam, če se mu ne ljubi delati. Čim dalje bolj se družijo nekdanji sovražniki, vsi bodo kmalu v enotni fronti proti delavstvu in ko bosta Blasnikova in Ljudska tiskarna še malo bolj prijatelja, bo še bolj očitno, da spadata h kapitalistom, takrat bo tudi delavstvo združeno v eni sami delavski stranki

IZVLEČEK

iz

»Krsta sv. Vladimira«,

ki ga je spisal Karel Havlíček Borovský, češki pesnik in žurnalista revolucije 1848. leta. Pod pobožnim apostolskim vladarjem Fr. Jožefom je Havlíček pretrpel neverjetno preganjanje in na posledicah je tudi umrl. „Krst sv. Vladimira“ je bil izdan šele 20 let po njegovi smrti. Pobožni cesarjevi so kar sikali od jeze, posebno ker Havlíčkovim resnicam niso mogli do živga, ampak so morali mirno gledati, kako se češko ljudstvo uči samostojno misliti. Na Slovenskem smo dobili to Havlíčkovo knjigo šele l. 1908. po zaslugi „Svobodne misli“, izmed knjigotržcev se ni hotel nobeden zameriti klerikalcem. A knjiga je prišla kmalu v pozabljenje, naši ljudje se ostrega popra živje resnice preveč boje. — Knjiga ima 10 spevov, pa ni končana, konec tvori razpis službe novega boga in kandidati, ki so se za mastno službo potegovali: rimski papež,

carigrajski patriarh, židovski zbor rabinov in zastopniki Mohameda. Jezuiti so po papeževem naročilu korakali v Rusijo, da pridobe carja za Rim. Jezuitski marš se konča: Et in saecula saeculorum. Amen — največ nam nese peklenški plamen.

Havlíčkova doba je bila zelo podobna naši. Vse je vrelo. Ljudje so premišljevali, kako bi prišli iz blata, pobožni cesar jih je pa še bolj v blato porival in vsako svobodno misel takoj v kali zatrl. Proti bogu so takrat še hujše grešili nego car Vladimir, vendar je bilo prepovedano pisati „proti bogu in verskim rečem“, to je proti umazani kupčiji z bogom. Havlíček je to krasno pokazal s tem, da je moral žurnalista umreti iste smrti, kakor Perun, zato, ker je pisal proti Perunu. In danes po svetovni vojni, v kateri so se vsi cesarji in božji namestniki krhavo norčevali iz božjih zapovedi [n. pr. ne ubijaj!], imajo še korajžjo uporabljati zastareli § 122.

Treba je, da začne ljudstvo premišljevati. Zato ponatisku-

jemo vsaj majhen košček te lepe knjige s željo, da „Svobodna misel“ zopet oživi. Nekaj izvodov celotne knjige ima uprava „Napreja“ še v zalogi [po 10 Din]. Ko bo ljudstvo res samo mislilo, ko mu bodo take knjige odprle pot k večni Resnici, takrat ne bo več cesarskih nesmiselnih paragrafov, ampak bodo imela moč tista pravila, ki si jih ljudstvo samo izbere.

Car Vladimir, ko na svoj god sedel je ves v haržu, s poveljem sela je poslal v nebo k bogu Perunu.

„Oj, grmi na moj god, Perun, namesto kanonade, smodnika se mi škoda zdi, preveč ga v bitvah pade.“

Ko to zaslišal je Perun, takoj je čelo zmračil, z zapečka skočil je na klop in hudo zarentačil:

„Res boljše pasti je gosi, magari svinjko biti, kot Vladimiru vašemu le za boga služiti!“

¹ Češka otroška in pastirska igr.

Car sem, car tje, in god, negod — Ko v lepem carskem dvoru so na stvari nič ne zbrise, ne bom grmel, ne bom grmel; in car naj me v ... piše!

Ko Vladimir zaslišal je to grozno grobijanstvo, na tla je pljunil in zaklel, za njim pa celo panstvo.

„Ne bom si pač godu kazil zaradi tega besa, a jutri v roke ga dobim, navijem mu ušesa.“

In tudi za nebeški grom mi nič se ne jezimo, dokler kanone imamo, sami si zagrmimo!“

Popevali in pili so, in godci so igrali, ministri vsi so krog pasu si gumbe popuščali.

Kdor je tam bil, se je opil, in ni jim bilo sile, ponoči pa služabnice domov so jih nosile.

* Visoka gora ena je a druga je bolj nizka, kdor nima muzikantov sam, ta si na prste piska.

gostili se najbolje, v nebesih bil je bog Perun ves dan prav slabe volje.

„Kdor ni še sam bil za boga, ta skusil je res malo, to ni tako lahkotna stvar, kakor bi v glavo palo.“

Od svita pa do zajtrka svet z roso poškopiti, zapreti mora luno v hlev in v solncu zakuriti.

In ptiček vsak, in hrošček vsak, od slona do komarja — takoj na jutro vsak dobi iz božjega peharja.

In kadar vstanejo ljudje, to šele je zmešnjava, od krika samega ne vem, kje se drži me glava.

In kaj vse hočejo ljudje, kdo znal bi popisati! Kar znorel bi, če hotel vse bi v glavi obdržati.

Ta zdravja hoče, ta otrok, ta nima spet kaj jesti, in ta spel, da po fabrikah bi prepovedal presti.

Kmet eden prosi me za dež, da bi mu lan orosil,

po enem samem programu in pravilniku. Takrat bo prva delitev končana: delavci na eno lenuhi na drugo stran in takrat bo konec kapitalizma in korit.

Današnji številki prilagamo položnice. Naročnike prosimo, da se jih čimprej poslužijo in pošljejo naročnino.

Fingirani in nerazumljivi računi. „Volksstimme“ in „Socialist“ pišeta v zadnjih številkah o naši bilanci, da je fingirana in nerazumljiva. Čudno, da gospoda okrog navedenih listov ne ve, da se more vsak član naše stranke prepričati o pravilnosti naših računov, in kdor se je dozda te pravice poslužil, nima vzroka govoriti o nerazumljivih, še manj pa o fingiranih računih. Pa ker stremimo za vedno modernejšo upravo, bi radi posneli kakšen boljši način objavljanja računov, zato prosimo gospode upravne svetnike „Ljudske tiskarne“, naj vendar že enkrat objavijo svojo strankino bilanco, da homo videli, v koliko je njih bilanca boljša nego naša.

Nazaj v srednji vek želi Zveza industrijcev. Na svoji glavni skupščini je sprejela resolucijo, ki opozarja kraljevo vladu, da se delavstvu predobro godi, in zahtevajo vpeljavo suženjstva. Samo tega še za zdaj ne zahtevajo, da bi smel tovarnar svoje delavce obešati tako, kakor kak srednjeveški grof. Da pa lepše izgleda, zahtevajo, naj jim vlada dovoli — delati!

Mojstrovskaja mentaliteta. Brezposelnost razsaja. Enega izmed nesrečnežev, ki je že 8 mesecev brez dela, nekega knjigoveškega pomočnika je srečal pred znano ljubljansko kavarno knjigoveški mojster Jakopič in ga povabil na čašo — žganja. Izstradani trpin je povabil odklonil, češ, da mu je bolj treba kruha nego žganja. Taka je delavčeva usoda. Dokler je za rabo, služi in gara, če pa ni dela, naj pogine. Predno se to zgodi, pa mu še ponudijo strupa namesto kruha. Še smejejo se bedi. G. Jakopič se že lahko smeje, saj mu v njegovi delavnici moderni sužnji venomer pridobivajo sredstev, da se niti za eno uro ne posuši steklenica, ki jo toliko ljubi. Da se potem še norca dela iz lačnega delavca, pa je pripisovati menda tudi vzgojevalnemu vplivu „Orjuna“, katere član je. V tem vidimo orjunaško ljubezen do delavstva. Delavci ne spadajo v njene vrste. Če se pa kak nesrečnež tako daleč spozabi, da zaide vanjo, ga je treba poučiti. In če to nič ne pomaga, ga je treba iz razredne organizacije izključiti. Taki elementi, ki jim ni za interese drugih delavcev, ne spadajo niti pri delu v eno vrsto z zavednimi proletarci. Naše organizacije pa naj tudi pazijo, da se s svojimi naročili ne obračajo do takih mojstrov, ki ironizirajo delavsko bedo. Brezposelnim trpinom naj njihove organizacije pomagajo, kolikor morejo. Lep zgled je dalo v tem oziru ljubljansko članstvo SGR, ki je nabralo med seboj lepo vsoto denarja za tistega svojega brezposelnega tovariša. Ta vsota mu bo gotovo več pomagala kakor alkohol. Živela delavska solidarnost in samopomoč!

Iz stranke.

Seja pokrajinskega odbora SSJ in KDZ se bo vršila v nedeljo 4. novembra ob 8. zjutraj na Zidanem mostu v hotelu g. Juvančiča. Na dnevnem redu je tudi priprava za pokrajinski kongres.

Naš pokrajinski kongres se bo moral vršiti najpozneje v februarju 1924, (§ 24. pravilnika). Sklican bo moral biti najpozneje tekom januarja (§ 44). Torej bodo zanj merodajni obračuni za december, november in oktober, če ne že za november, oktober in september (§ 26). Organizacije, ki obračunavajo za zamudami, opozarjamo, da je treba obračunavati mesečno, torej najpozneje tekom oktobra za september, tekom novembra za oktober itd. Ker je treba članarino plačevati naprej, je le olajšava za zamudnike, da jim ostanejo do konca meseca

pravice zagotovljene — na koncu meseca je pa treba zaključiti in takoj na prvi odborovi seji obračun podpisati in odposlati. Organizacije, ki hočejo odločevati na kongresu, naj se tega drže.

Zg. Šiška. Krajevna organizacija KDZ sklicuje za nedeljo 4. novembra članski sestanek v Dravljah pri Sojerju ob 2. popoldne. Radi važnega dnevnega reda je dolžnost vseh članov, da se sestanka udeleže. Pripeljite tudi svoje prijatelje in znanke, ker se bodo obenem sprejemali novi člani.

Došli obračuni.

Za avgust:

Zadnji izkaz:	članov	625	Din	998'35
20. Šoštanj	"	4	"	5'60
13. Zabukovca (prej 47 dod. še)	"	4	"	6'30
Skupaj članov	633		Din	1010'25

Za september:

Zadnji izkaz:	članov	533	Din	833'—
13. Šoštanj	"	4	"	5'60
14. Videm	"	10	"	25'20
15. Brežice	"	14	"	25'20
Skupaj članov	561		Din	886'90

Tiskovni sklad.

Od 1. I. do 16. X.	Din	12.996'80
Branko Boltavzer, Ljubljana	"	5'—
Andrejček Prešern, Gorje, nabral na sestanku „Svobode“ 26. 9.	"	13'50
Vinko Prepotnik, Črna	"	2'—
Adolf Majer, Hrastnik	"	4'—
Karol Košec, Žalec	"	5'—
Franjo Langof, Vrhnika	"	26'—
Franc Lepko, Prevalje	"	10'—
Z. B. neizrabljene potnine	"	40'—
Od 1. I. do 30. X. 1923	Din	13.102'30

Agrarna reforma

v brežiškem okrožju.

Poročali smo, da je ministrstvo za agrarno reformo obljubilo našima delegatoma, ki sta bila na vsedržavnem „socialističnem“ kongresu v Beogradu, da pride 29. septembra t. l. na okrožni agrarni urad v Maribor eden izmed njegovih uradnikov, ter jim svetovalo, naj krajevne organizacije SSJ in KDZ tudi delegirajo enega delegata v Maribor. Delegat naj bi komisiji ustno razložil nezakonito postopanje pri oddaji veleposestev med interese za agrarno reformo v zakup. Sestavili bodo tam tudi zapisnik, na temelju katerega bo ministrstvo za agrarno reformo vzelo vse navedbe na znanje in izvršilo revizijo z namenom odpraviti vse nezakonitosti in krivice kaznovati. V Maribor so naše organizacije delegirale s. Martina Umeka iz Globokega pri Brežicah. Imenovani nam opisuje potek konference sledeče:

„Ministrstvo za agrarno reformo je faktično poslalo omenjenega dne [29. IX. t. l.] svojega delegata na okrožni agrarni urad v Maribor. Poslanec pa ni sestavil prav nobenega zapisnika in še manj mariborski okrožni agrarni urad. Meni so seveda obljubili, da se bo pričela revizija po vseh veleposestvih, ki spadajo pod agrarno reformo v Sloveniji, ter da bo razdeljena med interese za agr. ref. vsa zemlja, kolikor je je ostalo veleposestnikom preko maksimuma. Na moje vprašanje, kdaj se bo to začelo, je odgovoril uradnik in poverjenik, da v najkrajšem času. Socialisti smo pa ljudje, ki verujejo samo to, kar vidijo, zato ne verujemo, da bi rodila sad obljuba poverjenika ministrstva za agr. ref. So drugi, boja še bo treba in dobrih enotnih organizacij SSJ in KDZ, predno bomo dosegli svoje cilje, kamor spada tudi agrarna reforma. Boj bi nam bil

olajšan, če ne bi bilo delavstvo tako nezavedno ter dalo pri zadnjih volitvah svoje glasove velekapitalističnim strankam; danes to delavstvo nima v parlamentu prav nobenega svojega zastopnika, kajti vsi ti, katere je delavstvo izvolilo, so najhujši nasprotniki agrarne reforme. [Saj so sami takšni, ki bi z agr. ref. mnogo zgubili. Op. ur.] Nekoč je bil za agrarnega ravnatelja v Ljubljani sedanji veliki župan dr. Lukan, na okrožnem agr. uradu v Mariboru pa sedanji njegov namestnik dr. Pfeifer. Oba je na njuni mesti dirigirala liberalna SKS, ker je vedela, da hosta delala proti agrarni reformi, kar se je na vsej črti izkazalo kot faktum. Vso odgovornost za protizakonito izvrševanje priprav za udeležitev agrarne reforme v Sloveniji nosita pred slovenskimi interese ta dva gospoda. Sedaj ko sta pa pripravila tla reakciji velekapitala, sta dobila še globlja korita in sta presedlala s samostojnega konjička na radikalnega konja. Sedaj od tam agitirata ter ribarita v kalnem, češ, kdor radikal, tega hosta rešila dr. Lukan in dr. Pfeifer. Sotrpini, ne dajte se ujeti na li-manice od takšnih kapitalističnih agentov, kajti vaša rešitev je le v vas samih, in to le takrat, kadar se boste organizirali v enotnih socialističnih organizacijah. Dokler boste pa pomagali plesti bič demagoškim izsesovalcem, se vam bo godilo kakor sedaj. Odprite oči in pogledite iz teme nezavednosti, da boste znali obračunati z vsakim, ki vas izkorišča in živi od vaših krvavih žuljev.“

O protestnem shodu, ki se je vršil 30. sept. t. l. pri Grobušku v Brežicah, smo prejeli sledeče poročilo: „Na zborovanju v Brežicah 30. IX. t. l. je bila soglasno sprejeta protestna resolucija. Istočasno je bilo sklenjeno, da se mora o njeni vsebini posvetovati še okrožni agrarni odbor brežiškega okrožja in jo lastnoročno podpisati, kar se pa do danes še ni zgodilo. Brž ko odbor izpolni svojo dolžnost, bomo resolucijo objavili v „Ljudskem glasu“.“

Pošljite naročnino.

Vestnik Svobode.

„Svoboda“ — Trbovlje. I. telovadno akademijo priredi Delavska Telovadna Enota „Svoboda“ Trbovlje, v nedeljo dne 4. novembra 1923 ob 4. uri popoldne v dvorani Delavskega doma. Po akademiji prosta zabava. Sodeluje domači šramel. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Guštanj. Beli teror v Mežiški dolini. Poleg preiskave pri raznih drugih osebah, katerim se pripisuje protidržavna agitacija, je vprizorila orožniška postaja v Guštanju po svojem komandirju g. Markowitzu hišno preiskavo tudi v društvenem lokalu „Svobode“, in sicer samolastno, brez vednosti politične oblasti. Povod je dalo po izjavi komandirja bajte to, da so nekateri odborniki osumljeni nekake komunistične propagande — kar se je pa po preiskavi izkazalo za laž. Značilno je, da je začel komandir te preiskave, ki so se vršile vse 20. t. m., s „Taborom“ (glasilo JDS v Mariboru) v roki, v katerega 235. št. je izšel denunciatki dopis o tukajšnji „Svobodi“ in kjer se tudi navaja, da je bil pred kratkim aretirani delavec Stalcer odbornik „Svobode“, kar seveda ni bilo res. Komandir je nadalje zahteval od blagajnika „Svobode“ tudi vpogled v članski seznam. Ta nesramen, od tukajšnjih sokolskih, naprednih krogov započet napad na „Svobodo“ je povzročil med mirnim delavstvom veliko razburjenje. Temu samolastnemu postopanju našega, pod vplivom Sokola stoječega komandirja orožniške postaje bo treba enkrat za vselej narediti konec. Napad na guštanjko „Svobodo“ je napad na celokupno „Svobodo“. Politična oblast oz. okr. glavarstvo na Prevaljah nima nič proti delovanju tukajšnje „Svobode“. Od kakšnega komandirja, ki

in drugi solnca si želi,
ker je seno pokosil.

Ta toplo si želi, ta mraz,
ta spet bi rad drugače,
ta drago žito, ta cenó —
in ta spet boljše plače.

Da stare babe vstvaril sem,
preglavico mi dela,
če kmalu ne potihnejo,
bo druga jim zapela!

Da bi jih grom! — saj bi ne klel,
a kdo naj se zmaguje,
če koza mleka ji ne da,
bogu se pritožuje.

Nikdo za sebe ne skrbi,
za vse vsak mene moli,
v lenobi čaka, da z neba
mu prileti kaj doli.

Sušiti tu, močiti tam,
in tam gnojiti polje,
ta zdravje svoje skazil je,
in bog naj pošlje bolje.

Mori me ena noč in dan,
bi rada se možila,
in druga svojega moža
bi rada se znebila.“

Ponoči, ko je utihnil svet,
in vse začelo spati,
takrat začne Perunka mu
te litanije brati:

„Saj dobro vse sem slišala,
ko stala sem za vrati,
kar carju Vladimiru si
po selu dal poslati.

Le s carjem nič mi ne začni,
sem vedno govorila,
ta tvoja opozicija
te bo še ugonobila.“

Če žena vpije kar naprej,
velika je pokora,
in naj bo človek ali bog,
skočiti iz kože mora!

Oj, ti, Perune, dragi moj!
vse to še ni najhuje:
ko bi ti vedel kaj še vse
te jutri pričakuje!

*
Slušajte, božji vi ljudje,
kaj pesem moja pravi:
da rokam policajev se
sam bog v bran ne postavi.

Prijeli so, zvezali ga,
in nič se ne zdržuje,
dva ga za rame vlečeta,
in eden zadaj suje.

Perun to noč prenočeval
je v ječi sred trdnjave,
juristi pa belili so
si s paragrafi glave.

Ker oni, ki je zakon dal,
pač tega ni pomislil,
da nekaj bo mogočni car
celo boga pritisnil.

Vsa bleda apelacija²
se zjutraj carju kloni,
da o Perunu paragraf
ni vpisan med zakoni.

Car se razjezil je na nje
in jih nazval je osle,
v vojašnico takoj poslal
po vojni sod je posle.

A vojni sod, ta je učen,
ne vpraša po zakonih;
vse svoje paragrafe ima
on spravljene v patronih.

Ta vojni sod, to je sodnik!
zanj ni skrbi velike;
si kriv, nekriv, to eno je —
vse strelja brez razlike.

Ta vojni sod ni vprašal nič,
je dobro ali slabo,
vse pravo je potrjeno
prinesel v žepu s sabo:

„Po znani proklamaciji,
izdani od glavarja,
in po zakonih, kakor gre
po pravu od vladarja,

² najvišje sodišče.

za razžaljenje Svétlosti
in Veličanstva carja,
upor, nenravnost, in še več,
ker ukazom ugovarja,

Perun obsojen je na smrt
na vislicah, a daje
se milost mu, naj utope
ga v reki Dnjepru raje;

da strah pa vsem bo puntarjem,
da vidijo hujskrači:
priprne naj konju se na rep
in po vsem mestu vlačí.“ —

S Perunom neki žurnalst
sedel je tudi v ječi,
ker proti bogu pisal je
in proti verski reči.

Sodišče je priložnost to
za sebe porabilo:
iz nepristranosti mu smrt
je isto prisodilo.

*
Jaz sicer nisem zraven bil,
bral to sem v starih listih,
ki jih napisal Nestor sam
je v slavnih časih tistih. —

„Tako ustvarjen je ta svet,
da vse se izpreminja,
na tronu si jim danes bog,
in jutri si jim svinja!“

Kadilo danes žgejo vam,
ubogi vi bogovi,
in jutri v lužah med smetmi
požrejo vas valovi.

Bogove delajo ljudje,
kot zdijo se jim bolji,
obešajo in molijo
jih kar po svoji volji.

Na svetu vse razpada v nič
in tudi božja sila,
kakor začne se, se konča,
kot je usoda mila.

Le samovlada in pa car
in take ropotije
na večne čase se drže
kot roba, ki ne gnije.“

Tako Perun govoril je,
ko valjal se je v blati:
tako sem čul, kot kupil sem,
vam moram spet prodati.

Sam tega bi ne zmislil si,
čeprav bi morda vedel,
ker dobro vem, da za ta greh
na Špilberk³ bi se vsedel.

³ trdnjava pri Brnu, državna
ječa.

ne razume, kaj je politično in kaj kulturno društvo in ki po gostilnah "Ivni Sokola", se pa ne damo komandirati in učiti politike. Od kompetentne oblasti zahtevamo, da pouči tega sicer vse časti vrednega orožniškega vodjo, kako naj v bodoče postopa s "Svobodo". Tukaj ne branimo posameznih oseb — funkcionarjev, ki naj se sami branijo — ampak branimo "Svobodo" kot socialistično kulturno društvo v Sloveniji. Gnjev, ki je izlit v dotični številki "Tabora" proti "Svobodi", je razumljiv. Gotovim krogom v zadnjem času velik razvoj in napredek "Svobode" ni prijeten, že zaradi tega ne, ker smo jim mi s ustanovitvijo telovadnega odseka odvzeli vso mladino. S takimi stvarmi, gospodje, kakor je dotični članek v "Taboru", s katerim ste povzročili vse preiskave in posledice, se boste še manj prikupili, le verjemite. "Svobodaši."

Op. ur. Drž. pravdnika opozarjamo, da se zavedamo, kaj pomeni § 104. srbskega kazenskega zakona, in kakšna praksa je pri nas uvedena glede tega. Vendar ta dopis priobčujemo, kajti če je res g. Markowitz tak patron, ga je treba poučiti, ali pa odstraniti. Če pa ni res, bomo poučili ljudstvo, da se razburja brez vzroka. Nikakor pa ne bomo trpeli, da bi bile take samolastnosti mogoče samo zato, ker nimamo tiskovne svobode.

Dopisi.

Globoko pri Brežicah. O demagoških početjih gospoda Ivana Ureka, bivšega narodnega poslanca liberalne samostojne kmetijske stranke, smo dolgo molčali, dokler nismo slednji moralno prisiljeni povedati pred vsem svetom, kakšne stvari zamolčuje ta gospod o sebi, kadar piše lažnjive članke o drugih osebah. G. Urek je napisal v "Kmet. listu" št. 42, da je uničil požar SKSarske politike vso korumpirano, blamirano in izprijeno zalego klerikalno-socialistične baže, ki se je v divjem zakonu

z obema Kenetoma predstavila svetu. Pri tem je pozabil, da je bil baš on tisti, ki je, korumpiran od Žerjav-Kukovčeve liberalne stranke l. 1920 v kalnem ribaril ter vodil ljudi za nos. Za to je prejel seveda težke tisočake. Na zunan je kazal, da se bori za kmeta in delavca, plačan pa je bil, da nasuže obema peska v oči. Blamiral se je pa g. Urek takrat, ko je še agitiral za klerikalce, in pozneje, ko se je dal zapeljati od lepih denarcev ter začel trobiti v Kukovčev rog, mu je "Slov. Gospodar" očital težke grehe, pred katerimi je on pozabil braniti svojo "čast". "Slov. Gospodar" vam je, g. Urek, povedal, kako ste postopali takrat, ko ste bili pri vnovčevalnici za živino v Mariboru in kako ste pozneje kot poslanec s puško pretepali svojo mater, kako sta s Kenetom nosila srnjake iz Attemsovih gozdov ter jih pekla, tudi divji zakon vam je očital; zakaj se niste javno oprali in zmleli v prah vse nepoštenjake, kar si sedaj tako radi lastite kot svojo nalogo. Le pred svojim pragom pometite najprej, potem se spravite nad druge. Napisali ste v "Kmet. listu", da se 90% vaših volilcev ni zanimalo za volitve. To radi verjamemo, ker drugače bi ne bili tako nesmiselno zmetali kroglice v vašo skrinjico. Sodrugu Umeku očitajte, da živi na stroške drugih, pri tem pa pozabljate, da ste vi tačas, ko ste prejeli poslanske diete in bili celo podpredsednik narodne skupščine, sedeli mnogo doma in ste hodili samo po denar v Beograd. Vas so vaši tovariši zasačili, ko ste prišli po dnevnice in so vas opozorili na nezakonito postopanje, vi ste pa enega izmed njih nabili s torbico in odšli, namesto da bi tam pokazali svoje delo za ljudstvo. Kadar govorite o hujškah, se vedno spominimo, da ste baš vi hujškali mater proti sinu in sestro proti bratu, vse to vam lahko dokažemo, ker so nam imena na razpolago. In delo za ljudstvo! Vi ste zakrivali, da še nismo do danes pri nas dobili listkov od okrožnega agrarnega urada iz Maribora, zato ker

podpirate upravitelja grofa Attemsa. S tem ljudstvu škodujete, ne pa zanj delate. Toda ljudje že spregledujejo, ker vidijo, da vaše delo ni niti pozitivno, še manj pa rezultatno. O veriženju nekaj pisarite, sami se pa celih 5 let molčali o Kenetu, ker je isti za vas agitiral. Sedaj, če je na tistem, kar očitate Kenetu, kaj resnice, spadate vi ravno tako pred sodišče kakor on. Pazite, da ne boste zamolčali zadeve, o kateri ste se l. 1908 posvetovali v svoji hiši z orožniki, kako bi jo spravili na dan, in so takratni aretiranci plačali zahvalno mašo, ko so prišli iz celjskih zaporov, ker je stvar zanje tako srečno iztekla. Vi natanko veste vso zadevo, pa molčite, ker so prizadeti danes vaši najhujši agitatorji. Na dan z resnico, ne prikrivajte je v prid vaši demagoški agitaciji. Državno pravdnništvo prosimo, daj poišče sodni akt iz l. 1908. o zadevi divjih lovcev iz Globokega ter o aretirancih v celjskih preiskovalnih zaporih. Tukaj bo g. Urek mogel pokazati svoje resno in dosledno delo, resnejše pa se bomo pomenili na merodajnem mestu.

Globoški socialisti.

Iz Ljubljane. V zadnjih, večinoma suhih dneh oktobra smo opazili, da pometajo n. pr. pred realno na Vegovi ulici tik pred 8., to je ob času, ko hiti mladina v dotično šolo. Vprašamo, ali imamo še premalo jetičnih otrok, da se opravlja to delo ravno ob tem času? Čudno, da še ni tega nihče opazil, ko v Ljubljani marsikaj manj važnega takoj opazijo. Upamo, da bo ta nered v bodoče odpravljen.

Velenje. Sestanek kraj. org. SSJ 28. X. je bil precej zanimiv, o tem je pač treba poročati. Preds. s. Špendel otvori sejo in da besedo s. Martinšku; nato se oglasi gosp. Čebular, ki je z veseljem prihitel v Velenje proletarijat probujati in učiti ideje socializma — pardon, nasprotno, organizirat za enotno fronto. Namreč slučaj, kateri so se dogodili v času patriotskih voditeljev socialno demokratične stranke, so nam prav jasno v spominu, zato se zahvaljujemo gosp. Čebularju za ta pouk in vsem tistim okoli "Socialista", da si drugič ne delajo nepotrebnih stroškov v Velenje, ker je le premalo, čega samo Salesnik pričakuje, edini, ki mu je bilo to zedinjenje všeč. Gosp. Čebular, zagovornik starega nerabnega socializma, nam je razložil, kako so ga njegovi današnji zagovorniki na cesto vrgli s tremi otroci iz bolniške blagajne, bil je namreč kriv prejšnji urednik "Napreja" gosp. Podbevšek, ki je njegov rokopis izročil Kocmurju. Salesnik, pod čigar predsedstvom je umrla KDZ v Družmirjah, hiti za Čebularjem in hrepeni po enotni fronti sam, prav sam iz velenjskega kraja.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik I. Firc.
Tiskarna bratov Rumpret v Krškem.

Prijateljnost, ki jo uživa "Žika" bolj in bolj, je najboljši priporočilo za ta res izvrstni kavin nadomestek. Kakor je bila svojčas Vydovka dobra znamka v vsaki hiši, pravtako spoznavajo naše gospodinjice danes, da je mogoče z "Žiko" pripraviti tudi brez prave kave okusno kavo, ki je poleg vsega še zelo redilna in popolnoma neškodljiva.

Ivan Mastnak

trgovina z manufakturo in konfekcijo.
CELJE, KRALJA PETRA CESTA 15.

Priporoča cenjenim odjemalcem svojo veliko zalogo, češkega in angleškega blaga, debelo sukno za površnike, vsakovrstnega sukna za moške in ženske obleke, barhand, cefir, belo platno ter vse krojaške potrebščine. Velika zaloga gotovih površnikov (Raglan, Schliefer, Stutzer), gumnih plaščev, lepe moderne obleke za gospode in dečke po zelo nizkih cenah.

Nov kaži-pot za BOLNIKE.

Napisal sem delo, da milijonom bolnikom pokažem edino mogočo pot k ozdravljenju. Ta kaži-pot ne stane nič in vsakemu ki se čuti bolnega, nervoznega ali slabega, ga pošljem brezplačno. Moje delo je rezultat 50 letnega preiščevanja in proučevanja, vsebuje bogato število praktičnih izkušenj in veliko dokazov znamenitih učenjakov.

Kdor se hoče rešiti,

ta naj sledi mojim naukom, ki so že mnogim tisočim ljudi pripomogli. Tudi če je bolezen nastala radi skrbi, žalosti, prenapenjanja ali da je bila povzročena po lahkomišelnosti in nepoučenosti, vsem potlačenim, za delo in voljo slabim ljudem, pokažem znanstveno in prirodno pot k ozdravljenju živčnih bolezni, razdraženosti, nevolje do dela, telesnih in duševnih slabosti, trganja po udih, glavobola, prebavnih in želodčnih nerednosti in drugih bolezni. Pišite še danes dopisnico in zahtevajte

brezplačno in franko moj kaži-pot,

E. PASTERNAK, BERLIN, NO., Michaelkirchplatz 13., Abt. 524.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz izvrštev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.

— Vezenje poučuje brezplačno. —

Pisalni stroji „Adler“

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn

in motorete za prvo kolo:

DÜRRKOP, STYRIA, WAFFENRAD.
= Začasno znižane cene! =
10-letna garancija!

Ljubljanska kreditna banka

CENTRALA: LJUBLJANA — Dunajska cesta.

Delniška glavnica:
Din. 25.000.000.

Skupne rezerve:
nad Din. 20.000.000.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor,
Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo,
Split, Trst.

Brzajavni naslov:
Banka Ljubljana.

Tel. števil. 261, 415,
502, 503 in 504.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

And. Jakl tovarna kož in čevljev d. d.

Prodajalna LJUBLJANA, Poljanska cesta števil. 13.

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boksa v vseh barvah, govedjega boksa in rjave kravine.

Solidno delo!

Nizke cene!

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA ŠTEV. 6
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA VESELICE
LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

Stereotipija

Litografija